

NEKI PROBLEMI DOVOĐENJA I RAZVOJA SNAGA ZA NAPAD

Dovođenje snaga iz dubine, grupisanje i razvoj oduvek su bili jedan od osnovnih problema pripreme svake napadne operacije i boja. Savremeni rat još više ističe značaj ovog problema, pogotovo u situaciji kad se dovođenjem snaga iz dubine i njihovim grupisanjem na određenim pravcima obezbeđuje povoljan odnos snaga, kao bitan element operativno-taktičke nadmoćnosti. Problem se javlja ne samo kad se radi o krupnim formacijama i većoj udaljenosti snaga od linije fronta, već i kod dovođenja manjih jedinica, razmeštenih neposredno iza snaga koje su u borbenom dodiru.

Protivrečnost savremenih borbenih dejstava između zahteva za grupisanjem snaga kao uslovom za postizanje uspeha i zahteva za rastresitošću, posebno dolazi do izražaja kada se radi o dovođenju i razvoju snaga za napad.

U traženju najpovoljnijeg rešenja ovih protivrečnosti, danas je kod velikih i malih armija usvojen napad iz pokreta kao osnovni i preovlađujući način. Pri tome se polazi od pretpostavke da će snage pre prelaska u napad biti rastresito razmeštene, ali će, zbog visokog stepena pokretljivosti, biti u stanju da se brzo koncentrišu i bez dužeg zadržavanja u zonama bliže frontu i na polaznim položajima pređu u napad. Na taj način znatno se smanjuje mogućnost dejstva protivnika uopšte, a posebno efikasnost sredstava masovnog uništenja. Ukoliko, pored toga, snage koje prelaze u napad raspolažu nuklearnim borbenim sredstvima, u stanju su da vrlo efikasno neutrališu odbranu protivnika i bez velikih i dugih priprema pređu u napad. Brza koncentracija snaga, brzo uvođenje u borbu i dejstvo danas se smatra kao jedno od osnovnih načela savremenog napada.

Sve do pojave nuklearnih borbenih sredstava i usavršavanja raketne tehnike (praktično neograničenog dometa), koncentracija i grupisanje snaga za napad nije predstavljala tako ozbiljan i težak problem. Pokreti su se mogli vršiti bez opasnosti da jedinica na maršu ili u rejonu prikupljanja bude uništena, pa čak i da joj se nanese veći gubici. Međutim, pojavom ovih sredstava i usavršavanjem klasičnih (avioni sa velikim radijusom dejstva), rešavanje ovog problema u sklopu organizacije i pripreme napada postaje sve složenije i teže.

Činjenica da je protivnik u stanju da efikasno dejstvuje po snagama koje se dovode iz dubine, bez obzira na udaljenost, da im pre angažovanje u napadu nanese odlučujuće gubitke, dovela je do toga da se danas ovaj problem veoma ozbiljno studira i traže adekvatna rešenja.

Da bi se potpunije sagledao uticaj koji protivnik može ispoljiti na pokret i razvoj snaga za napad, potrebno je ukazati i na neke druge

objektivne i subjektivne faktore bez kojih sagledavanje ovog problema ne bi bilo potpuno.

U vezi sa problemom kretanja uopšte, a posebno sa grupisanjem, prostor kao faktor se javlja, pre svega, kao određena udaljenost koju treba savladati da bi se snage za napad dovele u odgovarajuće rejone, razvile i uvele u borbu po planu operacije ili boja. Međutim, to bi bilo suviše jednostrano gledanje na ovaj faktor, s obzirom na to da on sadrži više međusobno povezanih i zavisnih elemenata i da svaki od njih utiče na problem kretanja.

Opšte karakteristike zemljišta u zoni kretanja predstavljaju jedan od tih elemenata. Zavisno od tih karakteristika i drugih elemenata kretanja uopšte, dovođenje snaga može biti otežano ili olakšano. Poznato je, naime, da je kretanje jedinica na brdsko-planinskom zemljištu gotovo isključivo vezano za komunikacije, dok je na ravničastom zemljištu moguće i van puteva, bar za kraće vreme i za manje jedinice. Hidrološke i geološke karakteristike zemljišta, posebno kad se razmatraju u zavisnosti od određenih klimatskih i atmosferskih uslova, mogu često imati presudan uticaj na mogućnost kretanja. Pokrivenost i naseljenost ispoljavaće također značajan uticaj jer pružaju uslove za maskiranje pokreta, snabdevanje i zbrinjavanje jedinica, naročito zimi.

Međutim, na dovođenje i razvoj snaga, najveći i najneposredniji uticaj ispoljavaju broj i stanje komunikacija u zoni kretanja. Visok stepen zasićenosti tehnikom, koliko god pozitivno utiče na pokretljivost i uopšte na borbenu mogućnost jedinica, toliko ih istovremeno sve više veže za komunikacije, bez kojih mnogobrojna i raznovrsna tehnika i naoružanje ne mogu biti potpuno iskorišteni.

Danas se, na primer, smatra, da savremena divizija mora imati na raspolaganju najmanje 2—3 upravna i 1—2 rokadna puta dužine oko 180—250 km. Broj motornih vozila kojima raspolaže kreće se od 1800 do 3500, što znači da bi — pod uslovom da se uzme srednja norma od 15 vozila na 1 km puta — dubina kolone na maršu iznosila oko 120—230 km.

Imajući u vidu ove činjenice, nije teško pretpostaviti kakvi bi se sve problemi javili ako bi jedna takva jedinica na maršu i u izvođenju drugih borbenih radnji bila orijentisana samo na jednu komunikaciju.

Uzmimo, na primer, da je dubina divizije na maršu 150 km, brzina kretanja 15 km/čas, a marševski cilj udaljen 100 km. Za njeno dovođenje i prikupljanje bilo bi potrebno oko 17 časova, pod uslovom da se pokret izvede u savršenom redu i bez ikakvih smetnji. Ako bi se kretala samo noću, tu komunikaciju koristila bi ne 17 već preko 30 časova, jer ne bi vršila dnevne pokrete. Šta bi značilo kad bi se ta komunikacija morala koristiti i za drugi saobraćaj (dotur, evakuaciju, pregrupisanje itd.), ne treba posebno isticati.

Pod pretpostavkom da divizija koristi dva paralelna puta, vreme za dovođenje smanjuje se na 11 časova, praktično na samo jednu noć. Korišćenjem više paralelnih puteva to vreme još više bi se smanjilo, jer bi se znatno smanjila dubina pojedinih kolona, a povećala brzina kretanja. Broj puteva u zoni kretanja i dejstva jedinica, prema tome, ima presudan uticaj u organizovanju pokreta uopšte, a posebno kad se radi o dovođenju i razvoju snaga za napad.

Pored broja komunikacija, na probleme kretanja ispoljava bitan uticaj i njihov kvalitet. On se procenjuje, pre svega, kroz stanje i vrstu kolovoznog zastora (makadam, asfalt, kocka), broj i osetljivih objekata na trasi (useci, nagibi, krivine), broj i kvalitet veštačkih objekata (mostovi, vijadukti), postojanje putnih i saobraćajnih znakova i druge elemente. Sve ove karakteristike puta odražavaju se na njegov kapacitet i propusnu moć, što je pri organizovanju i izvođenju pokreta jedinica od posebnog značaja. Ako se posmatraju u povezanosti sa drugim elementima situacije u kojoj se vrši pokret, a pre svega sa mogućnim dejstvom protivnika, svaka od pomenutih karakteristika može biti od bitnijeg značaja za izvođenje planiranog pokreta.

Razumljivo je što se izolovanim razmatranjem prostora kao objektivnog faktora i karakteristika zemljišta kao osnovnog obeležja prostora, ne može steći prava slika, jer je ovaj faktor tesno povezan i zavisn od drugih. Tek se njihovom kompleksnom analizom može sagledati celokupna problematika kretanja, pa i dovođenja i razvoja snaga za napad.

Vreme, tj. odnos udaljenosti određene jedinice od rejona uvođenja i brzine kojom se, s obzirom na postojeće uslove, može kretati, ima kao faktor poseban značaj. U praktičnom rešavanju problema dovođenja i razvoja, trajanje te radnje, izraženo u časovima ili danima, uzima se kao osnovna proračunska jedinica, i to ne samo u planiranju pokreta i razvoju jedinica, već i u određivanju gotovosti, kao i drugih bitnih pitanja zamisli za predstojeća dejstva. Gledano s tog aspekta, vreme će uvek biti značajan činilac u svakom rešenju, pogotovo, ako imamo u vidu već pomenuti zahtev da se snage moraju koncentrisati i grupisati brzo i da pripreme za napad moraju biti kratkotrajne. Ako se u napad prelazi posle uspešno izvedene odbrane, što će biti najčešći slučaj, jedan od osnovnih preduslova uspeha biće upravo u tome da dejstva otpočinu što pre, zapravo još u fazi kad su napadne mogućnosti protivnika već iscrpljene, kad još nije uspeo da organizuje odbranu.

Međutim, tendencija da se u napad prelazi što pre, mora imati realnu osnovu. Vreme koje je potrebno jedinici da bi sa određene udaljenosti izvršila pokret, razvila se i uvela u borbu, rezultat je već pomenutih objektivnih faktora (udaljenost i brzina), pri čemu se moraju uzeti u obzir i svi mogući uticaji drugih (subjektivnih) faktora, a pre svega protivnik. Teorijski je taj uticaj nemoguće izraziti određenim merljivim koeficijentima, jer će za svaki slučaj biti različiti, ali je sigurno da se u praksi moraju ceniti i uvek uzimati u obzir.

Vreme se mora ceniti i kroz konkretne klimatske i atmosfereke uslove. Svako godišnje doba ima karakteristična obeležja, što se na određen način odražava na kretanje, a naročito na brzinu kojom se savlađuje prostor.

Iz ovoga sledi zaključak da se vreme kao faktor ispoljava, s jedne strane, kao trajanje, a sa druge, kao određeno stanje, ali da su oba ova elementa međusobno zavisna i izražavaju se kao dve komponente istog problema.

Leto je karakteristično po suvom vremenu bez padavina, kratkim noćima i visokim temperaturama. Te njegove karakteristike imaju bitan uticaj na mogućnost kretanja. Suvo vreme omogućava pokret van

puteva, što će ponekad imati veliki značaj. Kratke noći ne pružaju mogućnost za duže noćne marševe, ali su za to uslovi za dnevna kretanja povoljniji. Visoke temperature zahtevaju specijalne pripreme i režim marša.

Zima je, pre svega, karakteristična po snežnim padavinama, dužim noćima i niskim temperaturama. Noćni marševi, prema tome, mogu biti vremenski duži, ali se moraju preduzimati naročite mere radi obezbeđivanja od hladnoće. Poseban uticaj na kretanje ispoljava snežni pokrivač. Sneg od 5 do 10 cm već smanjuje brzinu kretanja na 15 km/čas, a kretanje putevima pri debljini snega od 25 cm nemoguće je bez prethodnog raščišćavanja. Kretanje motornih vozila van puteva je nemoguće, a pokret peške je vrlo otežan. Snežni nanosi na planinskom zemljištu mogu i za duže vreme paralisati svaki pokret.

Dnevna i noćna kretanja imaju svoje prednosti i nedostatke. Kretanja danju, ukoliko se vrše bez smetnje, imaju izrazitu prednost. Brzina je veća, a moguće je kretanje i van puteva. Ljudstvo se manje zamara, a tehnika manje troši, pa jedinica sa većim stepenom gotovosti može biti dovedena u određene rejone i uvedena u borbu. Nasuprot tome noćna dejstva su znatno teža i sporija. Međutim, kad je moguće efikasno dejstvo protivnika, ona postaju jedino mogućna i opravdana.

Sve to govori da se pri planiranju pokreta jedinice moraju realno sagledati i objektivno ceniti uticaji svih faktora konkretne situacije, da bi se došlo do realnog vremena potrebnog za njeno dovođenje, razvoj i uvođenje u borbu. Svako potcenjivanje ma kog od ovih faktora može imati veoma teške posledice.

Pošto će uticaj neprijatelja na pokret i grupisanje snaga biti jedan od najvažnijih faktora, potrebno je ukazati na još neke probleme koji će se javiti upravo kao posledica takvog uticaja.

Zahvaljujući razvoju savremenih tehničkih sredstava moguće je otkrivati i pratiti pojedine ciljeve na čitavoj dubini teritorije protivnika, a razvoj raketne tehnike i avijacije velikog radijusa dejstva omogućava vrlo efikasno dejstvo. To praktično znači da je protivnik u stanju da, i pored preduzimanja svih mera maskiranja i zaštite, vrlo efikasno dejstvuje po snagama koje se dovode iz dubine mnogo pre nego što sa njima uspostavi neposredni borbeni dodir. To dejstvo ponekad može da bude toliko efikasno da potpuno onemogućuje dovođenje i uvođenje jedinice u borbu, a to znači i izvođenje operacije ili boja po predviđenom planu. Raspolaganje takvim sredstvima omogućava branioču da vrlo efikasno izoluje bojište, spreči protivniku manevar snagama iz dubine i onemogućuje da angažovanjem svežih snaga preduzima ofanzivna dejstva. Na taj način branilac obezbeđuje vreme potrebno za dovođenje svežih snaga radi produžavanja napada, ili za organizovanje solidne odbrane. Za ovakve zadatke predviđa se angažovanje znatnih nuklearnih borbenih sredstava kao i 30—40% lovačko-bombarderske avijacije. Uopšte se smatra da će intenzitet ovih dejstava biti najveći na dubini oko 500 km od linije fronta, tj. u zoni najuspešnijeg dejstva taktičko-operativnih raketa i avijacije.

Nuklearna borbena sredstva mogu efikasno da dejstvuju po snagama napadača još u fazi prikupljanja i pripreme za pokret. To dejstvo može biti vrlo efikasno, pogotovo ako jedinice u rejonima koncentracije

nemaju uslova za rastresit raspored. Dejstvo nuklearnih borbenih sredstava po kolonama u pokretu nije najefikasnije u nanošenju velikih gubitaka živoj sili i tehnicima, ali ga treba očekivati u vezi sa drugim efektima kao što su rušenje komunikacija. Izgleda, međutim, da se najveći efekat postiže dejstvom po osetljivim objektima ili deonicama puta i to površinskim eksplozijama, radi kontaminacije većih površina.

Posledice takvog dejstva su mnogostruke i mogu u nekim slučajevima potpuno sprečiti dovođenje snaga iz dubine uz istovremeno nanošenje velikih gubitaka. Dovoljno je napomenuti da, na primer, dva nuklearna projektila od 20 KT, pri povoljnim atmosferskim uslovima, mogu kontaminirati oko 100 km puta, pri čemu intenzitet radijacije na većem delu te deonice iznosi oko 100 r/čas. Pri svakoj površinskoj eksploziji takvog projektila stvara se krater poluprečnika 50 m i dubine oko 20 m, a intenzitet radijacije u $h + 1$ na udaljenosti od 350 m iznosi čak 1000 r/čas. Ako se takvi udari izvrše po deonici koja je inače osetljiva, a pri tome nije moguće vršiti obilaske, problem savlađivanja kontaminirane prostorije dobija zaista takve razmere da je njegovo rešavanje veoma teško i komplikovano.

Pored nuklearnih borbenih sredstava, i avijacija može vrlo efikasno dejstvovati po jedinicama u pokretu, usporavati kretanje i nanositi ozbiljne gubitke. Premda savremena PVO raspolaže efikasnim sredstvima, mogućnosti su, naročito lovačko-bombarderske avijacije, veoma velike, a efekat dejstva vrlo snažan. Savremena lovačko-bombarderska avijacija, pored velike brzine i radijusa dejstva, ima i moćno i raznovrsno naoružanje čije je dejstvo vrlo efikasno po marševskom poretku i po objektima na putevima. Tako, na primer, grupa od 8 do 12 aviona LBA može lako onesposobiti jedan pontonski prelaz. Da bi se ponovo osposobio potrebno je 8—11 časova rada pod uslovom da pontoniri ne budu ometani. Avijacija je u stanju da, zahvaljujući savremenim sredstvima, efikasno dejstvuje noću i u nepovoljnim atmosferskim uslovima, što se mora takođe imati u vidu pri organizovanju i izvođenju pokreta.

Diverzantska dejstva u zoni kretanja mogu takođe znatno usporavati i otežavati pokret. Aktivnost diverzantata biće najčešće usmerena na rušenje i onesposobljavanje pojedinih objekata na komunikacijama za čije ponovno osposobljavanje treba utrošiti određena sredstva i znatno vreme.

Prema tome, neprijatelj je u stanju da, koristeći se raznovrsnim borbenim sredstvima, vrlo efikasno dejstvuje po snagama koje se dovode iz dubine, nanosi im ozbiljne gubitke, oteža, pa i potpuno spreči dovođenje. Ako se to dejstvo razmatra u vezi sa već pomenutim elementima prostora i vremena i u njihovoj međusobnoj zavisnosti i uslovljenosti, potpunije se može sagledati složenost problema kretanja u savremenim uslovima. Svaki od tih faktora posebno, i svi zajedno, ispoljavaće svoj uticaj na ovaj problem, a stepen tog uticaja može biti vrlo različit, što će zavisiti i od konkretne operativno-taktičke situacije u zoni kretanja i dejstva.

Dovođenje snaga iz dubine ima više faza sa posebnim karakteristikama i specifičnim problemima. Te specifičnosti su, pre svega, rezultat stepena uticaja već pomenutih i drugih objektivnih i subjektivnih fak-

tora. Pošto je prethodno razmatranje imalo u vidu više celinu radnje dovođenja i razvoja kao jednog od elemenata grupisanja, potrebno je nešto detaljnije razmotriti neke probleme samog razvoja i formiranja borbenog poretka za napad.

Poznato je da je razvoj radnja koja neposredno prethodi napadu. U njoj jedinice prelaze iz marševskog poretka u borbeni. Ta radnja počinje kad jedinica iz marševskog poretka prelazi u evolucionu, a završava se zauzimanjem polaznih položaja za napad, odnosno vatrenih položaja sredstava podrške. U toj fazi formira se predviđeni borbeni poredak, pri čemu svi njegovi elementi zauzimaju mesto prema donetoj odluci. Razvoj se najčešće vrši pod zaštitom snaga koje su već u neposrednom dodiru, mada ponekad to može da bude i pod zaštitom dela snaga iz sastava jedinice koja je podilazila. Ova faza traje kraće ili duže vreme, što zavisi od uticaja svih elemenata konkretne borbene situacije. U savremenom napadu trebalo bi da traje vrlo kratko, da se vrši u pokretu i bez ikakvog zastoja.

Međutim, to uvek neće biti moguće i u vezi s tim pojaviće se niz teškoća koje treba savladati. Pre svega, razvoj će se vršiti pri vrlo intenzivnom dejstvu neprijatelja, jer se odigrava u njegovoj neposrednoj blizini i u granicama dometa ne samo avijacije i raketa, već i artiljerije, minobacača i drugih borbenih sredstava. Međutim, tu ipak postoje neka ograničenja kad se radi o upotrebi nuklearnih borbenih sredstava. Često će zbog pravca strujanja i brzine vetra biti veoma riskantna upotreba ovih sredstava. Pored toga, napadačeve jedinice su u toj fazi raščlanjene na više manjih i većih kolona, pa udar nuklearnih projektila ne bi bio uvek rentabilan. Nasuprot tome, dejstvo artiljerije i minobacača biće vrlo efikasno naročito u zoni do 20 km od prednjeg kraja. Avijacija može efikasno dejstvovati čak i noću i u nepovoljnim atmosferskim uslovima, a intenzitet dejstva može biti toliki da se jedinicama nanese ozbiljni gubici i oteža blagovremeno zauzimanje borbenog poretka.

Pored dejstva neprijatelja, osnovni problem za brz razvoj predstavljaće zasićenost prostora, naročito postojećih komunikacija, jer se razvoj najčešće vrši u zonama jedinica koje se nalaze u neposrednom dodiru, bolje reći, prelaskom preko njihovog borbenog poretka. Čak i kad je zemljište u zonama razvoja vrlo komunikativno, to će biti ozbiljan problem. Kad je u pitanju brdsko-planinsko zemljište sa malo puteva, problem je mnogo teži i složeniji.

Uzmimo, na primer, diviziju koja se dovodi iz dubine i za pokret se koristi dvema paralelnim komunikacijama, a razvija se i prelazi u napad preko borbenog poretka divizije koja se nalazi u neposrednom dodiru. Odmah moramo pretpostaviti da će postojeće komunikacije, od linije dodira pa na oko 20 km po dubini, zauzeti elementi rasporeda divizije koja je u neposrednom dodiru (pozadinske ustanove i jedinice, artiljerija, komandna mesta itd. i da će na njima biti vrlo intenzivan saobraćaj. Pošto se nova divizija mora tim istim komunikacijama koristiti za svoj razvoj, opterećenost će se još više povećati. Zbog mogućnog dejstva neprijatelja divizija će se razvijati iz pukovskih kolona u bataljonske načelno ispred zone uspešnog dejstva taktičkih raketa i artiljerijskih oruđa, tj. na oko 15—20 km, a bataljoni u četne kolone ispred

granice dometa minobacača, tj. na oko 5—6 km od prednjeg kraja. To znači da bi već na 20 km prednjeg kraja bilo potrebno da svaki puk prvog ešelona ima na raspolaganju najmanje dve komunikacije.

Iz toga sledi zaključak da bi se praktično najveći broj snaga i sredstava obe divizije našao na dubini manjoj od 30 km od linije dodira, pri čemu bi svih 2500—3000 vozila ovih jedinica bilo upućeno na dve komunikacije 30—40 km dužine. Ako bi čak i 50% tih vozila bilo sklonjeno, opet bi bilo oko 15 vozila na 1 km puta. Pretpostavimo li mogućnost da bi protivnik mogao, makar i za najkraće vreme, jednu komunikaciju onesposobiti za saobraćaj — celokupan plan razvoja bio bi poremećen i jedinice bi se našle pred novim problemima. Verovatno je da bi kao posledica takvog dejstva vreme za razvoj bilo znatno povećano, što bi se odrazilo na početak napada, a imalo bi i druge nepovoljne posledice za predstojeća dejstva.

U dosadašnjim razmatranjima istaknuti su samo neki problemi koji će se javiti u vezi sa dovođenjem i razvojem snaga za napad. Nemoguće je davati ma kakve recepte za rešenje ovih pitanja, jer se rešenja moraju tražiti za svaki konkretan slučaj i u tesnoj povezanosti sa svim elementima operativno-taktičke situacije.

Složenost i kompleksnost problema zahteva pre svega da štab koji organizuje i izvodi pokrete, kroz procenu realno i objektivno sagleda problematiku koja će se javiti i da na bazi toga preduzme adekvatne organizacione i druge mere. Mnoge od njih mora preduzeti još pre nego što se jedinica pokrene, u toku pokreta stalno ih dopunjavati i korigirati u skladu sa novonastalim elementima operativno-taktičke situacije.

Pokret jedinica iz dubine mora početi sa takvim proračunom da i pored svih teškoća i smetnji koje će imati u toku približavanja, stigne u određene rejone u vreme koje najviše odgovara zamisli za izvođenje planirane operacije ili boja. Još u toku izvođenja prethodne operacije, u okviru priprema za narednu, vrši se odgovarajuće grupisanje snaga u kojem posebno mesto zauzima njihovo dovođenje iz dubine, pogotovo ako te snage treba da budu nosioci napada. Odluka se, prema tome, donosi pre nego što se prethodna operacija završi, upravo kad je već očigledno da napadna dejstva neprijatelja slabe i kada je, zbog nepovoljnog razvoja situacije, prisiljen da obustavi napad i pređe u odbranu.

Komanda koja planira novu napadnu operaciju mora u toku prethodne odbrambene operacije, pored ostalog, predvideti liniju gde će napad biti sigurno zaustavljen i koja će poslužiti kao oslonac za prelazak u protivnapad, protivudar ili protivofanzivu. Upravo ta linija predstavlja jedan od elemenata za planiranje dovođenja, grupisanje i razvoj snaga za novu operaciju.

Na osnovu udaljenosti jedinica koje treba dovesti planira se i organizuje njihov pokret, pri čemu se mora polaziti od pretpostavke da će u toku kretanja jedinica iz dubine do linije razvoja biti većih ili manjih smetnji. U proračunima se moraju predviđati i određeni faktori sigurnosti, ako se želi da napad otpočne organizovano i planski. To znači da rad štabova mora biti ne samo brz i ekspeditivan, već i do maksimuma precizan. Poznavanje situacije u zoni kretanja, a posebno na komunikacijama, bitan je preduslov za takav rad. Stanje puteva mora se poznavati do najsitnijih detalja, pri čemu se naročita pažnja mora

posvetiti osetljivim objektima, propusnoj moći i opterećenosti komunikacija, jer je bez detaljnog poznavanja tih i drugih elemenata nemoguće ma kakvo planiranje.

Posebno je važno istaći potrebu da se jedinice prethodnim naređenjima blagovremeno orijentišu na zadatak koji im predstoji. Moguće je približavati jedinice i bez prethodne odluke o njihovom angažovanju u napadu, kako bi po donošenju odluke bile na takvoj udaljenosti da se mogu organizovano i brzo uvesti u borbu.

Naročito značajno pitanje u vezi sa problemom kretanja je obezbeđenje puteva, mostova i drugih objekata. Ako je neprijatelj u stanju da vrlo efikasno deluje po komunikacijama, da uništava objekte, vrši kontaminaciju i zaprečavanje, ovo obezbeđenje ima prioritentan značaj. Ono pretpostavlja, pre svega, da jedinice raspolažu odgovarajućim materijalno-tehničkim sredstvima i da su solidno osposobljene za izvršenje ovog zadatka. Izgleda, međutim, da jedinica operativne vojske, kad bi se sama angažovala na ovom zadatku, ne bi bila uvek u stanju da sopstvenim snagama i sredstvima obezbedi nesmetan pokret i razvoj snaga, jer će potrebe redovno biti veće nego što su njene realne mogućnosti. Zbog toga se rešenje mora tražiti u angažovanju odgovarajućih snaga i sredstava ne samo viših komandi, već naročito vojnoteritorijalnih organa, s obzirom na to da su razmešteni na čitavoj teritoriji i u stanju su da blagovremeno vrše orgovarajuće pripreme (izviđanje, priprema materijala, pravljenje obilazaka i dr.).

Formiranje marševskog poretka i organizacija kretanja uopšte moraju se prilagođavati uslovima konkretne operativno-taktičke situacije. Danas se teško može zamisliti formiranje i kretanje homogenih divizijskih, pa i pukovskih kolona, ne samo zbog opasnosti da budu efikasno tučene, već i radi celishodnijeg korišćenja postojećih puteva i pravilnije eksploatacije mototehnike. Sigurno je da će se za dovođenje snaga morati koristiti svi postojeći putevi, jer se na taj način ubrzava pokret, a znatno smanjuje mogućnost nanošenja težih gubitaka raznovrsnim dejstvima neprijatelja. To će, takođe, znatno smanjiti vreme za razvoj snaga, jer će jedinice pristizati na linije razvoja u manje ili više raščlanjenom poretku, iz kojeg je lakše dalje raščlanjavati i zauzimati definitivno borbeni poredak.

Organizacija kontrolno-saobraćajne službe dobija u savremenim uslovima poseban značaj. Složenost problema kretanja nameće potrebu da se pokret planski i organizovano izvede i da se stalnom i sistematskom kontrolom brzo uočavaju problemi, kako bi se odmah preduzele potrebne mere i pronašla odgovarajuća rešenja.

Da bi se određene praktične mere pripreme za izvođenje pokreta, razvoj i uvođenje snaga u borbu odvijale pod što povoljnijim uslovima, potrebno je u sklopu opštih priprema za operaciju preduzeti čitav niz i drugih mera radi stvaranja što povoljnije operativno-taktičke situacije u celini, a naročito u zoni kretanja i razvoja snaga. U datoj situaciji to će biti najvažniji zadatak u smislu obezbeđenja, grupisanja i razvoja, pa prema tome i najvažniji preduslov za uspeh u predstojećoj operaciji ili boju.

Celishodnijim manevrom snaga koje su već u neposrednom dodiru, a naročito nuklearnim udarima i dejstvom avijacije, treba prisiliti pro-

tivnika na što jače angažovanje na pravcima koji za predstojeća dejstva nemaju veći značaj, kako bi se što manje angažovao prema snagama koje se dovode, da bi se pokret i razvoj tih snaga odvijali pod što povoljnijim uslovima. Tim i drugim merama treba obezbediti da protivnik veći deo raspoloživih nuklearnih borbenih sredstava i avijacije angažuje na snage koje se nalaze u odbrani i mnogo su otpornije od onih u pokretu, jer su ove nezaklonjene i vrlo osetljive na udare ovih sredstava.

Preduzimanje mera operativnog maskiranja ima izuzetan značaj. Njihovom planskom i organizovanom primenom treba obmanuti protivnika o opštoj zamisli za izvođenje predstojeće operacije i na taj način skrenuti njegovu pažnju sa osnovnog pravca grupisanja, čime se znatno olakšava sprovođenje svih mera u pripremnom periodu, a naročito dovođenje i razvoj svežih snaga.

PVO pokreta i razvoja snaga u sklopu mera obezbeđenja, grupisanja i pripreme za napad imaće redovno veliki značaj. Pošto jedinica koja se dovodi iz dubine najčešće neće biti u stanju da sopstvenim snagama i sredstvima reši ovaj problem, pretpostavljena komanda mora preuzeti na sebe određene obaveze i odgovornost. Treba obezbediti najracionalnije iskorišćavanje svih raspoloživih snaga i sredstava, kako onih u sastavu jedinica, tako i onih koji su uključeni u teritorijalnu PVO, da bi se postigao što veći stepen obezbeđenja, naročito u pojedinim etapama pokreta i na pojedinim posebno osetljivim deonicama marš-rute.

Angažovanje avijacije za zaštitu trupa na maršu i obezbeđenje kretanja uopšte ima takođe veliki značaj, mada je teško govoriti o obimnijoj zaštiti, jer to zahteva veoma velike snage i vreme, što se neće uvek moći obezbediti. Zaštita će se, međutim, organizovati za kratko vreme i to pretežno u dnevnim kretanjima na manjim deonicama marš-rute ili posebno osetljivim objektima.

Izvođenje napadnih dejstava sa dalekosežnijim ciljevima nemogućna je ako nije obezbeđen povoljan odnos u nekim osnovnim elementima kao što su živa sila, nuklearna borbeno sredstvo i avijacija. Koji od ovih ili drugih elemenata u datoj situaciji mogu biti odlučujući za uspeh zavisi od mnogo činilaca i neće se razmatrati u ovom članku. Ono što treba istaći u vezi sa problemom grupisanja je to da će se operativno-taktička nadmoćnost na jednom ili više pravaca najefikasnije i najbrže postići avijacijom i nuklearnim borbenim sredstvima. Zahvaljujući manevarskim osobinama ovih sredstava, moguće ih je praktično momentalno angažovati na određenom pravcu ili objektu, za razliku od grupisanja jedinica, za šta je potrebno neuporedivo više vremena. Upravo ova činjenica pruža mogućnost pretpostavljenoj komandi da deo ovih sredstava angažuje i za obezbeđivanje dovođenja i razvoja snaga za napad.

Razumljivo je što u ovom članku nisu mogli biti potpuno rasvetljeni svi problemi dovođenja i razvoja snaga, niti su se mogla dati neka određena rešenja. Bitno je uočiti da je to pitanje složeno i da zahteva i teorijsku obradu, praktično proveravanje rešavanjem zadataka u škola i akademijama, i vežbama komandi, štabova i trupe.

Pukovnik
Jovo NINKOVIĆ